

Videnskabeligt møde om
Fysisk planlægning – fysisk aktivitet og sundhed
Rigshospitalet, Auditorium 2, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø

Genindskriv idrætten i byen!

ved ph.d., lektor, arkitekt MAA,

René Kural, Leder af *Center for Idræt og Arkitektur*, Kunstakademiets Arkitektskole

Abstract

I bogen *København* fra 1969 peger arkitekten Steen Eiler Rasmussen på, hvorledes Hovedstaden har fjernet idrætten fra byplanlægningen. Steen Eiler Rasmussen, der tydeligvis var meget fascineret af idrætten, dens redskaber og rum, beskriver, hvorledes idrætten i århundreder var en etableret del af Københavns udvikling. Befolkningens mulighed for at svømme, spadsere, lege eller i det hele taget rekreere sig var en integreret del af planlægningen. Fra 1930'erne forsvandt idrætten imidlertid ud af byen.

Det er en lidt pudsigt udvikling, idet sporten netop opstod i byerne, hvor industrialismens idealer om målbarhed og rekorder inspirerede ved formuleringen af sportens standarder. Med den tiltagende urbanisering af verdens befolkning, er tiden moden til en *reurbanisering af sporten*. En renæssance, hvor aktiviteterne ikke længere er låste af bestemte banemål eller deltagerantal, men snarere definerer sine enkelte regler i forhold til det pågældende sted. På den måde former byen aktiviteterne, men handlingerne medvirker også til at definere stedet og oplevelsen heraf. Samme Steen Eiler Rasmussen fortæller i bogen *Om at opleve arkitektur*, hvorledes italienske drenges spil op ad en krum kirkevæg i det efterkrigshærgede Italien var med til at give dem et helt unikt spil fodbold og samtidig en helt anden oplevelse af stedets særlige ånd end den, han selv og turisterne måtte nøjes med.

Københavns Kommune har aldrig lagt skjul på, at Hovedstaden er stærkt underforsynet med idrætsfaciliteter. Ved læsning af Københavns Idrætsanlægs rapport *Idrættens vilkår i København* fra 1997 og kommunens *Idrætspolitisk redegørelse 2001* er billedet det samme: For få faciliteter pr. indbygger og de, der er, er nedslidte og trænger til en gennemgribende reovering. Forklaringen på problemerne har ofte været manglende ressourcer og ringe plads. Men fra årtusindeskiftet vendte det økonomiske billede. I 1999-2001 bevilgede Københavns Kommune ekstraordinært kr. 285 millioner til idrætsfaciliteter fordelt lige på reoveringer og nyanlæg. I 2003 meddelte den, at man ønsker at anvende næsten kr. 1 milliard på reovering og etablering af forskellige faciliteter - primært til eliteidrætten.¹

På spørgsmålet om den manglende plads er svaret: Reurbaniser idrætten! Se det mulige i det umulige. Bemægtig rum, som ikke tidligere har været anvendt til idræt eller, endnu bedre, se mulighederne i de rum, som ingen andre vil bemægtige sig. Benyt en anden målestok for idrætsfaciliteter end de internationale standarder for konkurrence. Og genindskriv idrætten i byplanen. Byen har nemlig et ekstremt potentiale af pluralitet, differentiering, tæthed og funktionskoncentration, som kan berige fysisk aktivitet. Samtidig oplever vi i højere grad byen i bevægelse: På cykel, i løb, på rulleskøjter, til fods. Til denne reurbanisering af idrætten foreligger et

¹ Ritzau. Tilslutning til redegørelse. *Politiken*, 19.09.2002, 2. sektion, p. 11.

stort udviklings- og forskningsarbejde. Med de rette ressourcer er det en opgave, vi gerne påtager os på Center for Idræt og Arkitektur.

Kort om Center for Idræt og Arkitektur - Nuværende status og opgaver

Center for Idræt og Arkitektur er formentlig det eneste af sin art på verdensplan, der udelukkende fokuserer på sammenhængen mellem idræt, kropskultur, arkitektur og fysisk planlægning. Centret står for forskning, formidling og rådgivning, hvor hovedformålet er at skærpe den arkitektoniske og funktionelle kvalitet indenfor byggeri til idræts-, fritids- og kultursektoren generelt.

Leder og ansvarlig for centrets aktiviteter er lektor René Kural. Herudover forsker lektor Helen G. Welling i *Alternative badesteder omkring Københavns havnefront* og lektor Ebbe Melgaard i *Faciliteter for idræt og kultur i bymæssig sammenhæng*. Fra 1. december 2002 til 1. juni 2003 er psykolog Kaya Roessler tilknyttet centret med forskningsprojektet *Arkitekturpsykologi*, mens ph.d.-studerende Flemming Overgaard fra 1. maj 2003 arbejder med projektet *Arkitektens fremtidige rolle i udviklingen af nye kultur- og idrætsfaciliteter*. I løbet af foråret 2003 har forskningsassistent Maria Keinicke Davidsen udført forundersøgelsen *Idrætsscener*. Endelig er centrets sekretær Pia Davidsen. Yderligere oplysninger findes på: www.karch.dk/forskning/centre.

Der er adskillige overordnede opgaver i Center for Idræt og Arkitektur. De fire vigtigste kan kort opsummeres på følgende måde:

1. Center for Idræt og Arkitektur skal medvirke til at udvikle tidssvarende og kvalitative faciliteter på baggrund af forandringerne og udviklingen i den moderne kropskultur.
2. Center for Idræt og Arkitektur har etableret et specialbibliotek, der udelukkende fokuserer på knowhow om byggeri og byplanlægning i relation til kropskulturen til idræt, sport og fritid. Det er målet, at etablere en af de mest komplette håndbogs- og tidsskriftssamlinger i Norden.
3. Center for Idræt og Arkitektur kan rådgive offentlige som private institutioner, når disse ønsker at etablere nye idrætsfaciliteter, og være et tiltrængt supplement til de eksisterende idrætsforskningsinstitutioner.
4. Endelig er centrets vigtigste rolle dets *kritiske* og *igang sættende* funktioner.

Sidst revideret: 20. juni 2003